

SOCA **RR**ell

publicació del GOB a Menorca - tardor/hivern 2012 novembre/desembre/gener **núm.88**

Aigua: s'esgota el temps

· Entrevista a
Luís Miquel Domínguez

· Articles
Aprofita el sol:
"Posa't les plaques"

Apadrinament del
Centre de Recuperació

Un *lip dub* pel planeta!

· Amb perspectiva
La feina del GOB en
carreteres

· Voluntària del trimestre
Bego Piqué

Índex

"Posa't les plaques"	3
Entrevista: Luís Miguel Domínguez	4-5
Apadrinament Centre de Recuperació	6
Animalons: Rabassot de cap vermell	7
Fotodenúncia	7
Aigua: s'esgota el temps	8-9
Un Lip Dub pel planeta	10
Amb perspectiva: Retrospectiva de carreteres	11
Voluntariat: Bego Piqué	12
El GOB ha fet: "Conservar cultivant"	13
Amb bon humor	13
Noticiari breu	14
Per apuntar a l'agenda	15

Camí des Castell, 53

07702 **Maó**

Horari:

Matins de dilluns a divendres de 9.30 a 14.30h

Capvespres de dilluns a dijous de 17.30 a 20h

Telèfon: 971 35 07 62

Fax: 971 35 18 65

www.gobmenorca.com

info@gobmenorca.com

Camí de Maó, 38

07760 **Ciutadella**

Horari: dimecres de 18 a 20 h.

Telèfon: 971 38 63 22

ciutadella@gobmenorca.com

Editorial

LA NECESSÀRIA SUPERVIVÈNCIA DE LES ENTITATS

Necessària per a què i per a qui? Podria ser la pregunta a fer. La pregunta a fer-nos, en un moment en que les retallades socials imposades per la crisi la funció de les entitats està més que mai en tela de judici.

Què fan les entitats? Si ho fan bé, supleixen moltes de les obligacions de les administracions, mireu si no què fa Caritas- i altres similars- amb els bancs d'aliments, amb els menjadors socials ara que hi ha tanta gent que necessita ajut, què fa Metges sense Fronteres als països en guerra, les associacions veïnals que supleixen moltes funcions dels ajuntaments, què fan les entitats culturals en un moment en que la cultura pateix més que mai la falta de recursos i la falta d'objectius... podríem continuar amb una llista llarguíssima d'entitats que donen resposta a les necessitats de la població allà on no arriba o no vol arribar l'administració.

Els ajuts i les contribucions econòmiques de les administracions cap a les entitats és el primer que es suprimeix en arribar la retallada i no només per un molt malentès objectiu en la distribució dels pressupostos públics, que provenen -no ho hem d'oblidar- dels ciutadans, si no de la incomoditat que suposa el paper que la majoria d'elles juguen al ser garants del que és públic, moltes vegades per deixadesa dels governants que haurien de ser els primers interessats en preservar-ho.

En aquest context les entitats haurem de cercar noves maneres per seguir jugant aquest paper, al manco fins que ja no faci falta perquè els estats assumeixin les seves obligacions i compleixin i facin complir la llei. Mentre no sigui així s'hauran d'establir noves aliances i aquestes passen necessàriament per trobar activitats que generin riquesa econòmica i social i que compleixin la condició d'aquell conegut terme anglès anomenat "win-win" o el que és el mateix "tothom hi guanya".

Els emprenedors i empreses que tenguin la responsabilitat social afegida al seu objectiu de generar ingressos i llocs de treball, poden trobar en les entitats el soci que els ajudi a visualitzar aquesta funció social i a la vegada les associacions poden trobar recursos per seguir fent la seva feina d'educació no formal, de conscienciació i de cohesió social. Un exemple del què vol ser aquesta filosofia d'actuar la trobareu en la campanya de promoció de l'energia solar tèrmica que es comença a explicar en aquest Socarrell.

En definitiva noves maneres de generar riquesa, noves maneres d'entendre el món, aquest és el rept.

DADES BANCÀRIES:

Colonya: compte 2056-0012-21-4102001610

Sa Nostra: compte 2051-0035-68-1004390666

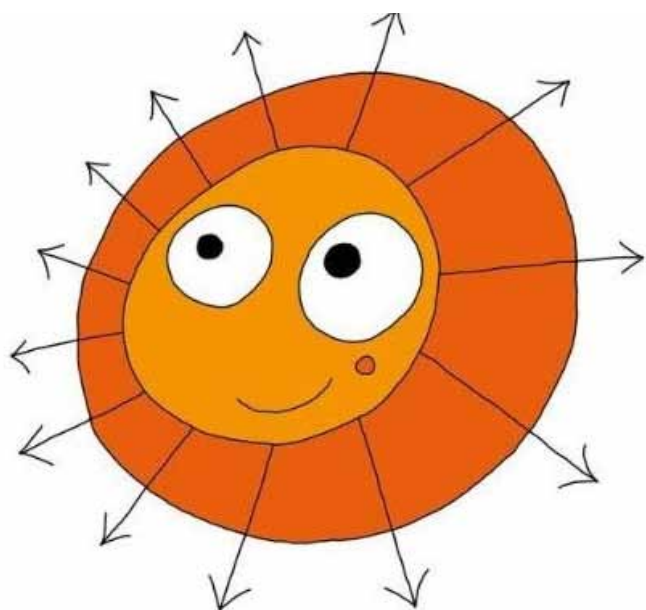
CIF G-07.089.600

S'autoritza la reproducció total o parcial d'aquesta publicació citant-ne la procedència

“Posa't les plaques”, una campanya d'aliances

Voleu estalviar una part important de la despesa energètica de la vostra casa? Ara hi ha un sistema fàcil d'aprofitar el sol per a escalfar l'aigua.

Un sistema sense alta fiscal i sense burocràcia, que surt d'una aliança entre diferents agents socials que promocionen la iniciativa a Menorca.

I és que, en el darrer any, hem estat treballant de manera intensa en la preparació d'una nova fórmula per avançar en el context de canvi en què vivim.

Buscant el camí per ajuntar les problemàtiques ambientals, l'actual parilització de l'economia i la gran disminució dels pressuposts públics, va sorgir la idea d'impulsar una campanya de promoció de l'energia solar tèrmica per escalfar l'aigua domèstica. I es pretén fomentar amb una aliança ben original.

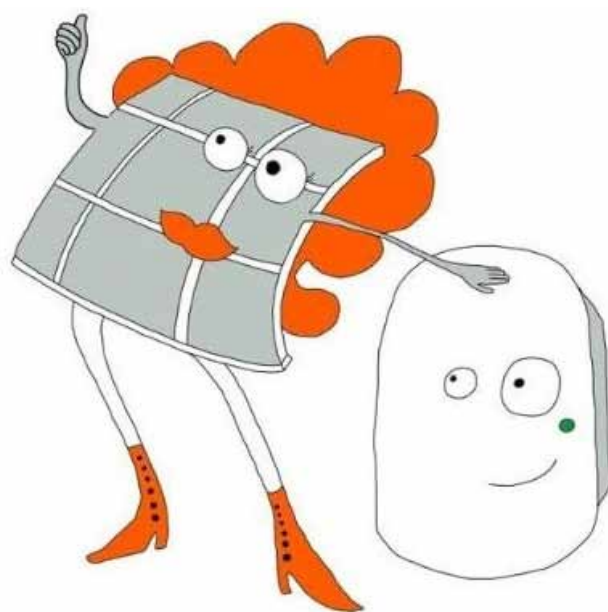
En aquesta iniciativa s'ha coordinat les necessitats i les capacitats de:

1. Una empresa fabricant d'equips per escalfar aigua, LKN Sistemes S.L. Es tracta d'una empresa familiar, que treballa des de fa més de trenta anys en energia solar.
2. Una caixa d'estalvis, Colonya, que aportarà les necessitats de finançament a través de la línia d'estalvi ètic.
3. Els instal·ladors autoritzats de Menorca, que duen a terme la instal·lació dels equips, segons els paràmetres i els sistemes de garantia que s'han treballat prèviament.
4. El GOB, que elabora la campanya de promoció

i aporta els tràmits administratius. aporta els tràmits administratius.

5. La gent que té ganes d'aprofitar millor el sol i disminuir la seva factura energètica i de contaminació atmosfèrica.

Un grup de persones conegudes participen en la campanya publicitària, que pretén incidir en una de les vies més interessants i fàcils de contribuir a millorar la situació ambiental: l'energia solar tèrmica. Aquest sistema no genera electricitat, sinó que s'usa la tecnologia per escalfar l'aigua que requereix el funcionament domèstic i evita així una gran despesa en forma de consum d'electricitat, gasoil o gas.

La placa amb l'acumulador aprofita el sol per escalfar l'aigua

Us convidam a interessar-vos per aquesta campanya contactant amb el GOB. Podeu beneficiar la vostra economia domèstica, ajudar a dinamitzar les petites empreses locals d'instal·lació, disminuir la contaminació actual i millorar la imatge de l'illa.

Aprofitau el sol, ara és molt fàcil. Poseu-vos les plaques. ■

El periodista
Iñaki Gabilondo
col·labora amb
la campanya.

L'ENTREVISTA

Luís Miguel Domínguez

Naturalista, director de documentales de naturaleza y medio ambiente.

Actualmente dirige el programa de la 2 de TVE BIODIARIO y anteriormente series como *Fauna callejera*, *Amazonía*, *última llamada*, *Vietnam vida tras la muerte* o *Vías verdes*.

Autor de varios libros y colaborador de diferentes programas de radio, siempre en defensa de la naturaleza.

¿Qué fue lo que te motivó a dedicarte al mundo naturalístico?

Mi pasión por la vida en su conjunto. El hecho de saber que por aquí estamos de paso y además no estamos solos. Ser naturalista te permite adquirir una visión mucho más completa de nuestra existencia, sabiendo leer en los paisajes e identificando los procesos que ponen en pie todo eso que ves cada día.

En mis tiempos mozos, ser naturalista era un viaje continuo hacia el gozo y la felicidad... Con el tiempo uno aprende que además imprime carácter y te alista sin tu saberlo en el ejército pacifista y desarmado que está librando la guerra más importante, la de la defensa del bien común, del patrimonio de todos... la conservación de la naturaleza.

Naturalismo y compromiso son clavados como dos gotas de agua.

¿Cuáles son, a tu entender, los problemas más graves a los que se enfrenta la humanidad actualmente?

Para mí todo pasa por la ética y la moral. Si bien estos son términos personales e intransferibles, detecto una desorientación colectiva que es la fuente de todos nuestros males.

El deterioro de nuestro medio ambiente es sobre todo un acto suicida... la acción premeditada de quién no se quiere y, como especie, la nuestra demuestra no estimarse y por tanto ser incapaz de querer a los demás compañeros de viaje.

Peor que los propios atentados cotidianos contra la naturaleza es la constatación de que el individualismo y el miedo han prendido en la mayoría de la gente.

La apatía y la desidia me preocupan especialmente. El grado de irresponsabilidad en temas relevantes resulta demoledor cuando eres consciente de que el poderoso animal social que somos se ha convertido en una dulce mascota desdentada y sin garra. Sola y triste, cada uno en su jaulita de oro barato.

La sociedad civil debe ganarse el pan de cada día entrando en escena cuanto antes con el fin de enmendar aquello que sabemos perjudica nuestro futuro común.

Lo debe hacer con rigor, unidad y generosidad, sabiendo que todo está interconectado y que cada acción por pequeña que sea cuenta.

¿Cómo ves la situación en España a día de hoy en relación a la conservación?

España es una maravilla. Dentro de la Unión Europea nuestro país es considerado el reservorio de biodiversidad más importante. Por tanto, el análisis eufórico da paso inmediatamente a otro más realista: cuando España hace algo mal lo que puede romper, o lo que pierde, es mucho más importante que en otros países.

Por ejemplo: un solo incendio en La Gomera es infinitamente más nocivo que 2.000 en las Landas francesas.

Esa es para mí la piedra angular. La combinación entre el disfrute y puesta en valor del tesoro biogeográfico que nos ha tocado en la lotería de la historia natural de este planeta y la conservación idónea de dicha riqueza.

Creo que nada se está haciendo para vincular, de manera nítida y contundente, nuestras especies y nuestros espacios con el futuro de España.

El desarrollo rural unido a la conservación brilla por su ausencia en los planes del gobierno y eso demuestra una miopía política que nos hará tropezar de nuevo en las mismas piedras que nos trajeron hasta aquí y cuyo resultado es el de una crisis existencial a nivel de todo el Estado muy profunda.

Sólo de la mano de nuestro potencial natural podremos salir con una cara nueva. España debe revalorizar lo que tiene de toda la vida y que no ha de inventar: naturaleza y naturales. Demostrar al mundo que este es un lugar que merece la pena, tocado además por la varita mágica de la diversidad.

¿Que podemos hacer cada uno desde nuestro ámbito personal?

Tomar conciencia de que aunque sea a cielo abierto vivimos en un hormiguero donde todos dependemos de todos.

Cada gesto está incidiendo en el medio del colectivo. Reduce tu huella ecológica en tu forma de vivir. Acude a comprar no solo con la intención de mirar las etiquetas en busca del precio mejor. Preocúpate de saber de donde procede cada cosa y premia así a las marcas que consideres que añaden valor a su producto desde un origen honesto y ecológico, de verdad.

No sólo comas. Aliméntate el alma, sabiendo que tu cesta de la compra tiene un sentido y ayuda a mantener un mundo rural orgulloso, respetuoso con los recursos naturales y próspero.

Sencillamente, levántate cada día recitando este mantra: los recursos naturales son limitados y renovables.

A partir de ahí siente que eres protagonista de esta preciosa historia de amor. Tú y la Tierra.

¿Un mensaje de esperanza?

No hace falta, la vida empuja y gana siempre.

Más que de esperanza, prefiero ser irónico y un pelín ácido.

El planeta estuvo antes que nosotros y seguirá después de nuestro ocaso... Tu decides.

La fiesta continuará sin tí y eso es mala cosa ¿no?

Descubre los secretos de la naturaleza y verá como tu existencia se amplifica. Vive y deja vivir y diviértete, que se vive solo una vez.

Somos unos privilegiados y todos vivimos bajo el mismo cielo.

Estamos a tiempo, hoy es mañana.

Como menorquín de adopción dinos alguna cosa sobre Menorca, si puede ser, bonita...

¿Si puede ser bonita?... jejejejeje... Menorca es mi amor platónico desde que la descubrí hace ya mas de dos décadas. He pedido su mano en diversas ocasiones y ella remolonea... libre, jovial y acogedora.

Es un laboratorio abierto de par en par y vigilado por los Dioses del Olimpo, o sea, sus habitantes, para crear modelos y vanguardias en la senda imprescindible de la conservación.

Cortafuegos permanente de propuestas descabelladas que impulsan el pan para hoy y el hambre para mañana.

Menorca es el espejo donde el resto de España debiera mirarse para recuperar lo que nunca debió perder.

Menorca marca la pauta de una modernidad lógica, humana y bella. Equilibrio entre desarrollo y autenticidad basado en la ocupación tradicional del territorio.

Menorca está despierta y despiertos los menorquines, responsables directos de haber creado la esperanza de la España del siglo XXI a la que todos aspiramos.

¡Visca Menorca! T'estimo molt. ■

Apadrina un metre quadrat del Centre de Recuperació

En el moment d'escriure aquest text, s'han apadrinat 381m² dels 600 que té el Centre de Recuperació de Fauna del GOB, a 50 euros cadascun. Aquesta és una campanya que hem començat aquest estiu davant les grans retallades de finançament, sobretot de les conselleries de Medi Ambient del Govern Balear i del Consell Insular. Seria necessari que s'adoptassin els 600 metres per tenir cobert el finançament del funcionament del Centre durant 2012.

L'única instal·lació existent a Menorca per atendre fauna silvestre accidentada és el Centre de Recuperació que el GOB gestiona a Ciutadella, en una pedrera cedida per Lithica. Des que es va muntar al 1998, ha donat atenció a devers 13.500 animals.

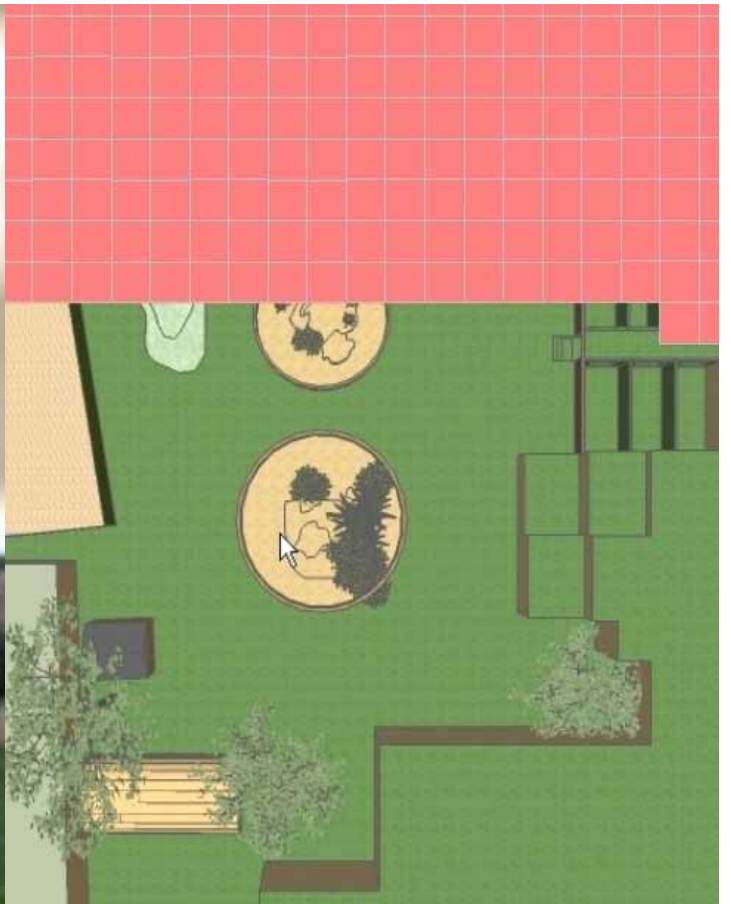
L'atenció a la fauna no és un programa de servei qualsevol, que es pugui reduir si no hi ha pressupost. Amb la frenada econòmica, diverses línies de treball que el GOB portava a terme s'han reduït o clausurat per manca de finançament. Però això no es pot fer quan parlem d'atendre éssers vius. Els animals, o són atesos quan ho necessiten o es moren.

Els animals silvestres que pateixen algun tipus d'acci-

dent a Menorca només disposen de l'oportunitat de ser atesos al Centre de Recuperació de Fauna Silvestre. Tortugues, xòrics, mussols, milans, baldrigues, eriçons, miloques, soters, vinjoles, tords, rates pinyades, falcons, agrons, òlibes, flamencs... i una llarga llista d'altres espècies troben en aquestes instal·lacions una nova oportunitat després d'haver caigut del niu, o haver col·lisionat amb un cable, o haver patit el toc d'un cotxe o el tir d'un inconscient.

Des del primer moment, el funcionament d'aquest centre ha comptat amb una alta participació de voluntariat, però hi ha despeses inevitables mínimes de personal, manteniment de les instal·lacions, medicaments i materials quirúrgics, i altres.

Recentment els socis del Club Bona Compra de Binipreu han premiat el projecte del Centre de Recuperació, el que ha suposat un ajut de 4000 euros. Però encara ens queda un bon tros de Centre sense apadrinar. Amb la suma de les aportacions de tothom, farem viable el seu manteniment. Al dibuix adjunt pots veure la part que ja està apadrinada, que creix dia rere dia. Quants metres t'animes a apadrinar? Convida les teves amistats perquè també ajudin en aquesta iniciativa. ■

Eriçó rebent cures.

Falcó en tractament.

Part del Centre de Recuperació que encara hi queda per apadrinar.

Rabassot de cap vermell (*Aythya ferina*)

Masle de rabassot.

El rabassot és un àneda fàcil de veure durant l'hivern a les zones humides de Menorca, sobretot a l'Albufera des Grau i a les Basses de Lluriac.

L'aspecte és molt diferent segons el sexe. Les femelles són de colors marronosos, més fosques a la part de davant, i es coneixen sobretot per la silueta triangular del cap amb el bec, i la de l'esquena amb la part posterior que mor suaument amb la superfície de l'aigua. Els mascles són més fàcils d'identificar. Tenen el cap

vermell rajola, el pit i els darreres negres i la part central del cos gris clar.

Sovint van en grups nombrosos. A les hores centrals del dia se solen localitzar surant endormiscats, allunyats de la vorera. D'aquí ve allò de "dormir com un rabassot". Quan estan més actius, cercant menjar, és al capvespre i a la matinada. S'alimenten, capbussant-se, de plantes i algues, i també d'animalons aquàtics. Els costa alçar el vol. Baten les ales, alhora que corren per damunt l'aigua, aixecant esquitxos. També ho fan així les fotges, més comunes encara i que es diferencien perquè són totalment negres amb el front i el bec blanc.

El rabassot habita a tot el continent euroasiàtic. Fins fa uns anys era una espècie només present al Mediterrani durant l'hivern, però poc a poc ha anat estenent la seva àrea de cria, que es produeix a la primavera. Des de fa uns vint anys fa niu a Mallorca. A Menorca recentment s'ha detectat alguna cria esporàdica al Parc Natural de l'Albufera des Grau.

No és l'única espècie de rabassot que podem veure a Menorca. Encara que més escassos, també durant l'hivern és normal observar el rabassot de cresta (*Aythya fuligula*), que és blanc i negre, i el rabassot menut (*Aythya nyroca*), de color fosc que contrasta amb l'ull blanc. ■

Fotodenúncia

INVASIÓ INCÍVICA

Trist espectacle el d'aquest estiu a les platges no urbanitzades del sud. L'excessiva afluència incontrolada de gent s'ha traduït en un impacte que pot anar degradant el seu atractiu. En la fotografia es veu com la delimitació per evitar el trànsit per les dunes és en terra i els cotxes hi han aparcat damunt.

Certament el primer que clama al cel és la constatació de la poca educació i manca de civisme de massa gent, però també hem d'exigir als responsables de l'Administració que facin la seva feina de controlar aquestes platges, que són el principal atractiu turístic que té Menorca.

AIGUA: S'ESGOTA EL TEMPS

Els filtres verds poden ser una alternativa viable als claveguerams de cases aïllades.

La intenció del Govern Balear d'augmentar encara més les extraccions d'aigua de l'aquífer per a regadiu de farratges ha tornat a evidenciar que algunes polítiques es fan sense cap sentit de la responsabilitat.

Les darreres dades oficials conegudes en temes d'aigua apunten que l'aquífer des Migjorn, el més gran de l'illa, ha baixat una mitjana de quinze metres des de 1984, que és quan es van començar a mesurar els nivells piezomètrics. El segon aquífer menorquí en importància, el de s'Albaida, ha baixat en el mateix període devers vint metres.

Aquesta gran pèrdua de massa d'aigua dolça provoca conseqüències molt greus. Conforme ha baixat el nivell de l'aquífer ha augmentat la salinitat de molts pous. Per fer-se una idea de la problemàtica, Sanitat marca el límit de 250 mg/l de clorur en l'aigua potable. Idò a Ciutadella aquest paràmetre es troba superat en una franja de més de cinc quilòmetres endins

entre Ciutadella i Cala Morell. A la zona sud de Ciutadella, l'entrada arriba fins a tres quilòmetres endins. Els pous des Caragolí, d'abastament urbà, registren puntes superiors als 1000 mg/l.

També l'evolució de les concentracions de nitrats és igualment preocupant. En algunes zones de Ciutadella se superen els 200 mg/l (recordem que, per als nitrats, la normativa sanitària marca el límit d'aigua potable en 50 mg/l). A la zona de llevant hi ha diferents punts que superen els 100, i bona part de la zona central ja supera els 37,5 mg/l, que és la mesura que la Directiva Marc de l'Aigua agafa com a referent per demanar polítiques que ajudin a invertir tendències. Però lluny d'invertir tendències, aquí seguim veient

una irresponsable fugida cap endavant. Amb les restriccions econòmiques, s'han frenat les millores de control en les grans fugides d'aigua que es produeixen en les xarxes d'aigua potable (amb el que es perd a Ciutadella en un any es podria abastar el poble de Sant Lluís durant disset mesos).

També s'han frenat les obres de clavegueram a nuclis no connectats, responsables d'importants contaminacions per nitrats. Però, en canvi, ja anem per la tercera pròrroga que permet atorgar noves llicències i construccions en aquests zones, encara que no hi hagi clavegueram.

I, potser encara més greu, se segueixen mantenint els recs a ple sol, sense control de comptadors d'extraccions ni cap gestió per mirar d'utilitzar amb una mínima racionalitat un recurs que és imprescindible però cada vegada més escàs.

Els volums d'aigua que s'usen per regar els farratges del bestiar són enormes. Així es pot veure a les dades publicades amb motiu del Pla Hidrològic de les Illes Balears. Si el consum estimat per a tots els regadius de Menorca és de 12,58 Hm³/any, resulta que 10,21 se'n van amb conreus farratgers (un 81%). Si ens aturam a pensar quantes finques de Menorca hi ha que estiguin regant per produir menjar de bestiar ens adonarem que són molt poques. Si es milloràs l'eficiència d'aquestes finques (deixant de regar a ple sol, fent altres tipus de rec que no sigui l'aspersió, posant els comptadors de control a què obliga la llei, etc.), l'estalvi també seria enorme.

Fins al moment, els intents de regulació i aplicació del que marquen les lleis en aquest tema han tingut ben poc èxit. Les competències en aigua són majoritàriament del Govern Balear. És el Govern qui autoritza nous pous, concedeix més extraccions i mira cap a l'altra banda quan és hora de complir la legislació europea. És també el Govern qui està tramitant una nova llei de mesures urgents en diversos temes i que pretén augmentar cada any les concessions per a més regadius agraris.

Però, si hi hagués voluntat, des de Menorca es podrien fer moltes coses en el marc de les competències del Consell Insular i els ajuntaments. No tenim la gestió directa dels aqüífers, però sí que es controlen directament des de l'illa coses tan importants com ordenació del territori (garanties en la bona gestió de les activitats), agricultura (control d'adobs, gestió de purins, ajuts del CARB...), xarxes d'abastament (i control de fuites), xarxes i ordenances de clavegueram (i control d'abocaments industrials no depurats), polígons industrials i plans generals (que podrien instar a recuperar cisternes per a pluvials d'edificis i carrers o condicionar el tipus de jardineria), activitats classificades (i control de contaminacions), tarifes d'aigua (i incentivar d'una vegada l'estalvi)...

En definitiva, si alguna vegada es posàs en marxa l'Agència de la Reserva de Biosfera, podria fer un programa de coordinació en temes d'aigua que permetria donar la volta a l'actual dinàmica suïcida que duim. Cada vegada queda manco temps. ■

PETIT ECOLOGISTA

UN LIP DUB PEL PLANETA!

El passat mes d'agost es va dur a terme la iniciativa juvenil **Un lip dub pel planeta!**

L'objectiu d'aquesta iniciativa era fomentar la participació del col·lectiu de joves entorn dels problemes ambientals que actualment enfronta la nostra societat. Crear un espai de diàleg i interacció entre els joves per tal de donar sortida a les seves inquietuds respecte del món actual, incentivar l'esperit crític i la participació ciutadana, i capacitar-los per propiciar el canvi. Els setze joves, d'edats compreses entre catorze i dinou anys, van dissenyar i elaborar ells mateixos el lip dub. Per fer-ho possible es van facilitar una sèrie de tallers i dinàmiques prèvies per fomentar la reflexió i la creativitat dels joves.

Les temàtiques versaven sobre el nostre consum i les seves conseqüències. Es van fer tallers sobre comerç just, per entendre les injustícies nord-sud, les pèssimes condicions dels camperols del sud imposades per un comerç internacional subordinat a la voluntat de les transnacionals, tallers sobre els impactes del nostre

consum, com per exemple l'afany per canviar de mòbil i com açò repercuteix en la massacre civil de la República Democràtica del Congo amb la guerra del coltan. Mitjançant el teatre social es van treballar les alternatives al consum actual i també es va realitzar un taller de contrapublicitat, per evidenciar les estratègies publicitàries que ens indueixen a un consum innecessari que no ens fa feliç en absolut. També hi va haver tallers d'expressió artística i formació audiovisual, per tal de capacitar els joves a dur a terme el seu propi lip dub. Tampoc no hi van mancar la platja, els jocs i el bon humor.

El dijous 27 de setembre, al Molí del Rei, va tenir lloc la *première* del lip dub "**Un lip dub pel planeta!**", amb l'assistència dels joves protagonistes del lip dub, els seus amics i familiars, i també els organitzadors i col·laboradors del projecte.

Aquest projecte ha estat possible gràcies al patrocini del Programa Joventut en Acció i del Consell Insular de Menorca, i de la col·laboració de Càritas Diocesana de Menorca i de l'Ajuntament de Ciutadella. ■

Retrospectiva de carreteres

La tasca en carreteres que s'ha vingut fent des del GOB ve d'enfora. Els temes s'han anat treballant conforme es detectaven necessitats i oportunitats. Aquí en feim un repàs resumit.

Herbicides

Durant molts anys, es va batallar per frenar les enormes fumigacions amb productes químics que es feien al llarg de molts quilòmetres per combatre el creixement de la vegetació. Se'ns deia en aquell temps que no hi havia alternativa.

Però la declaració de Reserva de Biosfera de 1993 ja deia explícitament que convenia abandonar l'ús d'herbicides a les carreteres i els camins. Algunes administracions van començar a usar sistemes de control mecànic amb bons resultats. Al PTI de 2003, la recomanació de la Reserva de Biosfera va agafar rang d'obligació legal. Queda per veure si la modificació que està preparant el conseller Huguet no implicarà el retorn a l'ús dels productes tòxics.

Carreteres paisatgístiques

Per avançar-se a les perspectives de grans intervencions que es començaven a preparar, el GOB va llançar a principis dels noranta el document "Carreteres paisatgístiques", per combatre la idea que la millor carretera és la més ampla i la més recta.

En aquest document s'exposaven els importants atractius que, per a residents i visitants, tenien carreteres com la de Maó a Fornells, la de Ferreries a Migjorn, o la des Migjorn a Mercadal.

En el cas de la de Fornells, la batalla d'al·legacions i premsa va durar anys, fins que una mediació amb l'equip redactor va aconseguir abandonar el projecte més agressiu i es va fer una adaptació que va evitar la tala de centenars d'arbres i el manteniment dels principals valors paisatgístics. També els dos enllaços amb es Migjorn han tingut finalment un tractament diferenciat.

Ambientalització de la variant de Ferreries

El GOB va tenir poc èxit en les seves advertències respecte de l'impacte que podrien causar els projectes de variant que es van publicar entre 2002 i 2003. Com és sabut, finalment es va adjudicar (en aquells moments encara ho feia el Govern Balear) el projecte més impactant i més car de tots els que s'havien estudiat.

L'obra es va alentir uns anys, i el traspàs de competències al Consell Insular va permetre una major incidència. Ja no es podia canviar el projecte principal, però sí mirar de minimitzar els seus efectes. Moltes dimensions es van reduir (imagineu com era l'original!) i es va treballar per incorporar passos de fauna silvestre, sistemes per a integració paisatgística i varietats locals de plantes.

Bona part dels principals arbres del nou traçat van ser trasplantats a altres zones públiques i escoles, i s'han creat les condicions per a nous hàbitats a les zones marginals de l'obra.

La carretera general

L'inici de tràmits per redactar un Pla Director de Carreteres de Menorca va començar el 2005. Davant la campanya a favor d'un desdoblament, el GOB va iniciar una ronda de xerrades a tots els pobles de l'illa per valorar i debatre en directe les intervencions que podien o no ser lògiques per aplicar a la principal via de l'illa.

Fruit d'aquesta tasca es va publicar el 2006 un document d'anàlisi i propostes, que encara es manté vigent en molts aspectes.

En aquests moments de 2012, Menorca torna a tenir damunt la taula algunes intervencions realment grans sobre la carretera general. Els criteris definits anys enrere serviran també ara per plantejar alternatives i argumentar propostes que ofereixin un major equilibri entre la necessària seguretat i l'imprescindible manteniment de la fesomia de Menorca. ■

Quan hi ha voluntat, es poden buscar sistemes d'integració paisatgística.

EL VOLUNTARIAT

BEGO PIQUÉ

Na Bego Piqué va néixer a la Pobla de Segur a Lleida, però les voltes de la vida la van dur, ja fa uns anys, cap a Menorca. Ha estat la responsable del projecte de custòdia pesquera del GOB i, actualment, és voluntària com a membre de la Junta Directiva i en diferents àrees de l'entitat.

Com va ser el teu primer contacte amb el GOB?

Quan vaig començar a venir de vacances a l'illa, ara fa molts anys, sentia parlar del GOB als meus coneguts i en llegia notícies a la premsa. Recordo que un estiu uns amics em van portar a la festa d'aniversari del GOB as Mercadal. La feina del GOB em despertava curiositat i admiració, però mai no hauria imaginat que hi acabaria treballant. I això és el que va succeir. La primavera del 2009 vaig presentar el meu currículum a una oferta de feina pel projecte de Custòdia Pesquera i vaig resultar seleccionada.

Què tal l'experiència de treballar a l'entitat?

La meua valoració és totalment positiva. En l'aspecte laboral, vaig conèixer un món molt interessant, el de la pesca i el de la custòdia del territori. Però, més important encara, vaig aprendre com treballa una entitat del tercer sector, de l'àmbit de la conservació, i en vaig extreure algunes conclusions interessants. Per exemple, vaig aprendre que, a diferència de treballar per objectius purament econòmics a favor d'un propietari, en aquesta feina treballava per uns objectius més amplis i difusos, per la natura i per la societat en general. Els resultats de la feina de conscienciació, conservació i protecció de la natura o el fet de canviar tendències socials no es veuen immediatament i pot ser una tasca frustrant que requereix d'una forta perseverança i paciència.

A més, vull destacar que he fet molts bons amics i amigues entre els meus companys de feina!

I després vas passar a ser voluntària... t'ha enganxat el GOB?

La veritat és que sí, m'hi he enganxat! Penso que he viscut tan intensament la feina amb l'entitat que m'hi he acabat identificant i he adoptat els seus objectius. Ara m'agrada dedicar part del meu temps a ajudar voluntàriament. Els voluntaris són fonamentals per tirar endavant moltes de les iniciatives del GOB i crec que és important col·laborar, cadascú com pugui i vulgui.

Participes al grup de treball per dinamitzar la campanya de territori. Com veus la situació actual? Costarà mobilitzar la gent?

Em sembla preocupant. Crec que les modificacions del Pla Territorial plantejades pel Consell podrien destruir el paisatge i els valors naturals de Menorca i hipotecar-nos per molts anys, i em sembla greu que el govern proposi desprotegir espais mentre públicament declara tot el contrari.

I responent a la segona pregunta, no, crec que no costarà mobilitzar la gent. A Menorca, tenim la sort que hi ha una forta consciència social sobre les agressions al territori. Estic convençuda que si cal, i tot indica que sí que caldrà, ens mobilitzarem i farem sentir la nostra veu.

Com animaries la gent a apropar-se al GOB?

Els diria que participar a les activitats del GOB o fer-se voluntari és una manera molt gratificant d'aprendre coses sobre el nostre entorn i com viure respectant la natura. I no només això, també et sents útil, contribueixes a la conservació de l'illa i pots conèixer gent molt interessant.

Moltes gràcies Bego! ■

Conservar cultivant, un curs molt ben aprofitat

Els passats dies 20, 21 i 22 de setembre va tenir lloc a Menorca el curs "Conservar cultivant" emmarcat dins l'oferta de la UIMIR i coordinat pel GOB Menorca. L'objectiu era donar a conèixer la custòdia agrària com a estratègia per aconseguir la viabilitat econòmica del sector agrari i, a la vegada, la conservació dels valors naturals.

Al llarg de tres dies intensos, una quarantena de persones es van reunir a l'illa per discutir sobre els punts de connexió entre el món agrari i el medi ambient. Propietaris, pagesos, tècnics de l'Administració, gent vinculada al món ambiental o persones simplement enamorades de Menorca, provinents de diferents comunitats autònomes, compartiren formació, visites sobre el terreny, anàlisis i debats.

El curs comptà amb xerrades molt interessants, com la d'en Luís Miguel Domínguez sobre l'estreta relació entre l'home i la natura en un paisatge intervingut com el nostre, la d'en Ricard Cots sobre les claus de la viabilitat econòmica d'una explotació agrària o la d'en Lars Koreman sobre l'experiència de més de cent anys en la custòdia del territori de Natuurmonumenten, entre d'altres.

L'experiència de Menorca va centrar bona part del curs.

A més de les xerrades, els participants van tenir l'oportunitat de conèixer diferents agents (gestors, propietaris, consumidors...) que intervenen en el programa de custòdia agrària del GOB Menorca. Aliances que es van teixint a mesura que es consolida aquesta iniciativa a l'illa. Es visitaren les finques Algendaret Nou i Parelleta, exemples d'una gestió responsable posada en valor i que recau en la diferenciació dels productes que es comercialitzen.

Complementant la part més teòrica sobre la custòdia agrària, es van organitzar dues activitats de senderisme per espais emblemàtics de l'illa, que van permetre a la gent vinguda de fora conèixer el paisatge de Menorca i també la història d'aquests espais tan coneguts. El barranc de Binigaus i el recorregut de Cala en Turqueta a Cala Galdana foren els escenaris d'aquestes activitats. Al final, optimisme per haver evidenciat les claus que convé considerar per buscar una viabilitat al sector agrari, tan important en la gestió del territori. Diversificar els productes, saber-se adaptar a les condicions de cada finca, reduir els costos, buscar el comerç directe o la diferenciació dels productes vénen a ser alguns dels elements bàsics de la sostenibilitat econòmica de la pagesia.

La Universitat Internacional de Menorca Illa del Rei (UIMIR) és una iniciativa conjunta de l'Ajuntament de Maó, l'Institut Menorquí d'Estudis, el Consell Insular, la Universitat de les Illes Balears i la Universitat Oberta de Catalunya. ■

AMB BON
HUMOR

Noticiari breu

PREMI PERE PRATS

Dissabte 17 de novembre es farà l'acte públic d'entrega del Premi Pere Prats de Medi Ambient d'aquest any. Aquest premi té per objecte el reconeixement d'aquelles persones que per la seva trajectòria han promogut o desenvolupat fets rellevants en favor dels valors ambientals de Menorca, o l'equilibri entre les activitats humanes i la conservació de la naturalesa. Serà al Molí del Rei a les 18 h, i s'oferirà una degustació de productes de Custòdia Agrària.

SEMINARI AGRICULTURA I MEDI AMBIENT

Els propers dies 26 de gener, 2 i 9 de febrer tindrà lloc el VI Seminari d'Agricultura i Medi Ambient. Un any més, diferents experiències i projectes que compatibilitzen l'activitat agrària amb la conservació enriquiran aquest espai de diàleg i debat amb el sector. Pròximament més informació a la nostra web.

BON PROFIT! EDUCAM MENJANT

El Consorci Mestral-GOB porta a terme el projecte Bon profit! Educam menjant. Aquest projecte pretén promocionar la producció agrària local i ecològica, i la sensibilització entorn un consum més sostenible a les escoles. Entre les seves accions contempla un curs de cuina per a cuiners i empresaris de menjadors escolars, una fira agroecològica, un curs de formació d'horts escolars i visites a llocs, tallers i altres activitats per a la comunitat educativa.

CONVOCATÒRIA DE L'ASSEMBLEA ANUAL ORDINÀRIA DE SOCIS I SÒCIES DEL GOB

El dilluns 17 de desembre se celebrarà l'Assemblea anual ordinària de socis i sòcies del GOB, a les 20,30 hores en segona convocatòria. L'acte es durà a terme a la Sala d'Actes del Molí del Rei a Maó (Camí des Castell, 53). Els temes a tractar seran: aprovació de l'acta anterior, presentació del resum de les activitats realitzades al llarg de 2012, balanç de socis, proposta de pressuposts 2013, renovació de càrrecs de la Junta Directiva, renovació del càrrec de la Presidència i propostes i preguntes. A més, totes les persones associades a l'entitat que siguin majors d'edat i que vulguin formar part de la nova Junta poden presentar propostes, per escrit, del 15 al 30 de novembre a les oficines del GOB. També es poden presentar propostes per a l'ordre del dia. En acabar l'assemblea hi haurà una petita degustació de productes de finques amb acord de custòdia. Us animam a participar-hi!

CURS DE GUIES AMBIENTALS

Els dies 15, 16, 17, 22, 23 i 24 de novembre hem organitzat el curs de **Guies Ambientals del Camí de Cavalls**. Aquest curs pretén donar informació sobre els valors naturals del Camí de Cavalls a guies turístics, monitors, professors, excursionistes, etc. És un curs teòric-pràctic que versarà sobre diferents aspectes naturalístics del Camí de Cavalls, com poden ser la fauna, botànica, geologia... També tindrà en compte els aspectes normatius a l'hora de fer-ne un ús sostenible. Per a més informació, consulteu amb el GOB.

EXPOSICIÓ DEL CAMÍ DE CAVALLS AL MOLÍ DEL REI

L'exposició *Camí de Cavalls, Camí de detalls* es podrà veure a Maó fins al 30 de novembre.

Aquesta exposició explica els valors naturals que es poden descobrir fent pausadament aquest camí: els paisatges, les roques, la fauna, la flora... Aquesta exposició pretén apuntar els molts impactes vivencials que podem rebre seguint pausadament aquest sender que enfila tota la diversitat de l'illa de Menorca.

De dilluns a divendres de 9 a 14 h, i de dilluns a dijous de 17:30 a 20 h.

DIFON EL SOCARRELL ENTRE ELS TEUS AMICS. REENVIA'LI!

Per apuntar a l'agenda

- Amb la tardor, els bolets passen a ser els protagonistes del camp i de la taula. Des del GOB us proposam dues activitats per aprofundir en el seu coneixement. D'una banda, el **Centre de la Natura de Menorca acull, des de dia 10 de novembre, *Els bolets de Menorca***, una exposició per conèixer els bolets de l'illa a través de panells, maquetes i jocs interactius. La podeu visitar els dissabtes i diumenges amb els següents horaris: dissabte de 10:30 a 13:30 i de 17:30 a 20:30 h, i diumenge de 10:30 a 13:30 h. Al Centre també hi trobareu les exposicions *Roques, minerals i fòssils. un passeig de 400 milions d'anys per la història de Menorca*, que és una col·lecció molt completa de la geologia de Menorca, creada per Joan Rosell i Carme Llopart al llarg de molts d'anys d'estudi, i *El medi ambient de Menorca*, que dona una visió de conjunt dels valors naturals de l'illa i la relació de les activitats humanes amb el medi.
- I per altra banda, us convidem a l'**excursió de bolets** que hem organitzat per a dia **1 de desembre**. Ens trobarem a les 9 del matí al Parc Rubió de Maó i a la plaça dels Pins de Ciutadella, i visitarem diferents boscos per recollir bolets. Tot el que haguem recollit ho podem portar a partir de les 12.30 al Centre de la Natura. El mateix dia a les 19 h i el dia següent, diumenge, a les 12.30 h s'hi farà una **xerrada sobre les espècies recollides**. L'activitat compta amb la col·laboració del Cercle Micològic de Menorca Dr. Saurina.
- En el capítol d'excursions, us en proposem dues més, aquesta vegada incloses dins el programa **A peu**. Estan previstes per als **diumenges 4 de novembre i 2 de desembre**. Si voleu més informació sobre horaris i destí d'aquestes excursions, podeu consultar la pàgina web del GOB o bé rebre avisos al correu electrònic. Només fa falta que envieu una petició a info@gobmenorca.com.
- Destaquem, també, que **divendres 9 de novembre** el cuiner i gestor d'Ecomenja, Joan Maria Ribas, oferirà una **xerrada-tertúlia que porta per títol "Menjador escolar sostenible. Bo per a la terra, bo per a tothom"**. La cita és a les 20 h a la sala d'actes Molí del Rei (Camí des Castell, 53 de Maó).
- Uns dies més tard, **dissabte 17 de novembre**, es farà l'**acte d'homenatge i lliurament del Premi Pere Prats de Medi Ambient**, que reconeix la trajectòria vital d'una persona en favor dels valors naturals. Serà a la seu del Molí del Rei a les 18 h i s'oferirà una **degustació de productes de Custòdia Agrària**. Tothom hi està convidat.
- Per altra banda, **diumenge 18 de novembre** està prevista una **Jornada de voluntariat per recuperar el camí de Ses Planes**. Hem quedat a les 8.30 h a l'aparcament de l'Eroski de la carretera de Sant Lluís. La trobada, organitzada per la Coordinadora de Camins de Menorca, pretén recuperar un camí públic estratègic per lligar itineraris no motoritzats. Si en teniu, porteu eines per tallar vegetació, guants i roba de feina.
- El mateix diumenge, entre les 10 i les 13.30 h, hi ha **Jornada de portes obertes al Centre de Recuperació de Fauna Silvestre**, a Ciutadella. És una bona oportunitat per veure la feina que es fa en un centre que, com sabeu, actualment està funcionant en precari per les retallades de les ajudes institucionals. Val a dir, però, que la campanya "Apadrina'm" (vegeu informació en aquest mateix nombre del *Socarrell*) està funcionant prou bé.

- Aprofitem per recordar-vos que el **dilluns 17 de desembre** està convocada l'**Assemblea Anual de Socis i Sòcies del GOB** a la sala d'actes del Molí del Rei (Camí des Castell 53, Maó), a les 20.30 h en segona convocatòria. Trobareu més informació sobre aquesta assemblea a la pàgina 14 d'aquest *Socarrell*.

I no oblideu que...

- L'**Agrobotiga al Centre de la Natura de Menorca**, a Ferreries, està en funcionament amb el mateix horari que el Centre. Si voleu més informació podeu visitar el web a www.gobmenorca.com/agrobotiga.
- El **Viver de plantes autòctones** està obert els divendres i dissabtes de 10 a 13.30 h. Podeu comprar-hi plantes autòctones, consultar dubtes en relació amb la jardineria sostenible... Us animam a passar-hi! El trobareu entre la carretera de l'aeroport i la carretera general, devora Mestral.
- Cada diumenge s'instal·la l'**Agromaó** a la Plaça Reial de Maó, el mercat agrari setmanal on es poden adquirir productes del camp de Menorca provinents finques que s'han compromès a desenvolupar una gestió agrària responsable, avalada pel segell d'Agricultura Ecològica, pel Contracte Agrari Reserva de la Biosfera o per un acord de custòdia del territori. L'Agromaó està en funcionament entre les 10 i les 14 h.
- Trobareu el **Banc del Temps** cada dijous de 19 a 20h al Molí del Rei (Camí des Castell, 53 de Maó). Animeu-vos a intercanviar habilitats i capacitats amb el temps com a única moneda canvi!

Per consultar la informació actualitzada, visiteu el nostre web o telefonau a les oficines del GOB.

El trimestre anterior...

TROBADA DE VOLUNTARIAT DEL GOB

El dissabte 6 d'octubre es va realitzar la trobada de voluntariat del GOB. Aquesta trobada pretenia ser un punt de trobada entre els voluntaris de les diferents seccions del GOB i una jornada de reflexió sobre el voluntariat de l'entitat, per tal de definir millores de gestió i propostes de funcionament. La qualitat de participació dels assistents va ser immillorable; una de les conclusions a reafirmar és la necessitat de fer més trobades entre voluntaris i d'implicar la societat en el treball voluntari com a eina d'aprenentatge cívic.

Aquesta trobada es va emmarcar dins el projecte de voluntariat *Ens Ajudes? Captació i fidelització del voluntariat del GOB Menorca*, patrocinat per La Caixa. ■

Foto: Gregori Conill - ECOTONS SCP

Fas falta / Fem falta

Vull fer-me soci/a del GOB Menorca

Nom i llinatges			
NIF			Any de naixement
Adreça			
Codi Postal	Població		
Província	Telèfon	Mòbil	
E-mail			
☐	Vull rebre les notícies per e-mail		
☐	Vull desgravar a l'IRPF		
Domiciliació bancària			
Quota anual	€		
Banc			
Compte	- - - - - . - - - - - . - - - - -		

Quotes mínimes: menors de 16 anys: 16,88 € / de 16 a 25 anys: 25,31 € / de 26 a 64 anys: 56,95 € / de més de 64 anys: 42,19 €

Data ____ / ____ / ____

Signatura

www.gobmenorca.com

info@gobmenorca.com

Camí des Castell, 53. 07702 Maó · Tel. (34) 971 35 07 62, Fax (34) 35 18 65

Camí de Maó, 38. 07760 Ciutadella · Tel. 971 38 63 22